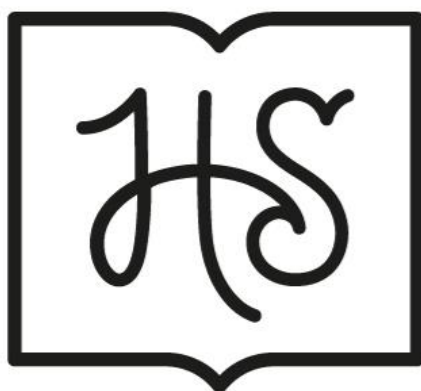

HISTORIA SCHOLASTICA

2/2017

Ročník / Volume 3

Praha / Prague 2017

Historia scholastica

Č. / No. 2/2017

Roč. / Vol. 3

Redakční rada / Editorial Board

Vedoucí redaktor / Editor-in-chief: doc. PhDr. Tomáš Kasper, Ph.D. (Technická univerzita v Liberci)

Zástupce vedoucího redaktora / Deputy Editor: PhDr. Markéta Pánková (Národní pedagogické muzeum a knihovna J. A. Komenského v Praze)

Prof. PhDr. Milena Lenderová, CSc. (Univerzita Pardubice)

Prof. PhDr. Karel Rýdl, CSc. (Univerzita Pardubice)

Doc. PhDr. Růžena Váňová, CSc. (Filosofická fakulta University Karlovy v Praze)

Doc. Mgr. Jaroslav Šebek, Ph.D. (Univerzita Karlova v Praze a Akademie věd ČR)

PhDr. Dana Kasperová, Ph.D. (Technická univerzita v Liberci)

Mgr. Magdaléna Šustová (Národní pedagogické muzeum a knihovna J. A. Komenského v Praze)

Mezinárodní redakční rada / International Editorial Board

Prof. PhDr. Jaroslav Pánek, DrSc., dr.h.c. (Historický ústav Akademie věd ČR)

Prof. Dr. Jürgen Oelkers (Emeritus Professor Universität Zürich)

Prof. Dr. András Németh (Eötvös Loránd Tudományegyetem Budapest)

Prof. Dr. Simonetta Polenghi, Ph.D. (Università Cattolica del Sacro Cuore Milano)

Prof. Dr. Andreas Hoffmann-Ocon (Pädagogische Hochschule Zürich)

Prof. Dr. Edvard Protner (Univerza v Mariboru)

Prof. Dr. Eva Matthes (Universität Augsburg)

Prof. Dr. Dr.h.c. Ehrenhard Skiera (Univ. Prof. a.D. Europa-Universität Flensburg)

Prof. PhDr. Blanka Kudláčová, Ph.D. (Trnavská univerzita v Trnavě)

Prof. Dr. Gerald Grimm (Universität Klagenfurt)

Prof. Andreas Fritsch (Deutsche Comenius Gesellschaft)

Dr. Marta Brunelli, Ph.D. (University of Macerata)

Výkonný redaktor / Executive Editor: Mgr. Karel Ouroda, Ph.D., Mgr. Lucie Krausová (Národní pedagogické muzeum a knihovna J. A. Komenského v Praze)

Vydavatel / Publisher:

Národní pedagogické muzeum a knihovna J. A. Komenského

Valdštejnská 20, 118 00 Praha 1, www.npmk.cz

IČ 61387169

ISSN 2336-680X

Časopis *Historia scholastica* vychází 2x ročně.

Toto číslo vyšlo 31. prosince 2017.

Časopis **Historia scholastica** je zařazen do mezinárodních vědeckých databází Ulrich's a EBSCO.

Obsah

ÚVODNÍK Tomáš KASPER Markéta PÁNKOVÁ Dana KASPEROVÁ	1
STUDIE: K antickým kořenům pojetí humanity (<i>Humanitas</i> před Komenským) Martin STEINER	3
Pojetí humanity v edukační koncepci J. A. Komenského jako příspěvek k lidské budoucnosti Jana PŘÍVRATSKÁ a Vladimír PŘÍVRATSKÝ	17
Vznik obchodní akademie v Kolíně a výstavba reprezentativní budovy Hana ŠLOUFOVÁ KUČEROVÁ	23
Polské školství regionu Těšínského Slezska v 19. a na počátku 20. století Lucie ZORMANOVÁ	42
Úsilie o zachovanie akademickej autonómie na Slovenskej univerzite v období Slovenskej republiky 1939–1945 Janka ŠTULRAJTEROVÁ	54
Výchovná činnosť saleziánok na Slovensku 1940–1990 Adriana SARKÖZYOVÁ	69
K významu sdílení osobní minulosti pro narativní identitu Magda NIŠPONSKÁ	79
VARIA: Vzpomínky Vojmíra Srdečného na studentské oběti nacismu	95
Pavel Kohn a jeho vzpomínky na vzdělávání v období protektorátu a v době poválečné	98
Svědectví holocaustu – vzpomínky Helgy Hoškové	102
Těžké roky v gulagu a návrat do vlasti. Vzpomínky Věry Sosnarové	106

Vzpomínky Jiřího Zajíce na činnost skautů a aktivity tzv. skryté církve v době normalizace	111
DISKUZE: Pedagogická knihovna J. A. Komenského Magda JUNKOVÁ	116
REPORT: 11. sjezd českých historiků. Profesní setkání historiček a historiků ČR, Olomouc, 13.–15. 9. 2017 Magdaléna ŠUSTOVÁ	128
Výstava „Jsem Jehuda Bacon. Holocaust a poválečná doba očima izraelského malíře českého původu“ v Národním pedagogickém muzeu a knihovně J. A. Komenského Lenka LAJSKOVÁ a kol.	130
„Toho už jsme někde viděli.“ Zpráva o jedné originální a úspěšné výstavě Karel RÝDL	132
RECENZE: Pieter J. Goedhart – Jan C. Henneman – Hans van der Linde: Comenius en Naarden: Historische schets van het Comenius Museum en Mausoleum in Naarden. Komenský a Naarden: Nástin historie vzniku Muzea a Mauzolea J. A. Komenského v Naardenu Magdaléna ŠUSTOVÁ	135
Jan Šimek: Historie školních budov: od tereziánských reforem po současnost Růžena VÁŇOVÁ	137

REPORT:

11. sjezd českých historiků. Profesní setkání historiček a historiků ČR, Olomouc, 13.–15. září 2017

Magdaléna ŠUSTOVÁ^a

^aNárodní pedagogické muzeum a knihovna J. A. Komenského, Praha, Česká republika

Organizace jedenáctého sjezdu českých historiček a historiků se vedle Sdružení historiků ČR ujala Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci, a tak v polovině září zaplavilo hanáckou metropoli více než 800 historiků.

Sjezd byl zahájen projevy členů organizačního výboru FF UP, statutárním představitelem města Olomouce PhDr. Pavlem Urbáškem (shodou okolností dřívějším dlouholetým ředitelem Archivu Univerzity Palackého), zástupci Sdružení historiků ČR, Slovenské historické společnosti pri SAV, Polskiego Towarzystwa Historycznego a rektorem UP Jaroslavem Millerem.

Poté následovala první ze dvou plenárních přednášek, a sice „*Writing History Today: from Postmodern Challenge to Global History*“, kterou přednesla Lynn Hunt z University of California, Los Angeles. Druhá plenární přednáška „*The Changing Face of Habsburg History. Truth or Consequences?*“ Charlese Ingra z Purdue University, Indiana, proběhla ve večerních hodinách druhého sjezdového dne. Na závěr sjezdu byly vyhlášeny Cena děkana Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci a Cena Josefa Pekaře.

Sjezd proti předchozím ročníkům dostal nový formát, když vedle tří hlavních panelů byla vyhlášena možnost přihlásit tzv. volné kongresové panely. Této možnosti budoucí účastníci bezesbýtku využili, a tak bylo realizováno ještě 74 tematických bloků (původně jich bylo registrováno 81). Možností přihlásit volné kongresové panely vzrostlo množství účastníků sjezdu, což se promítlo v požadavcích nejen na počet potřebných prostor (sjezd se konal ve 20 posluchárnách ve 4 budovách), které mohlo poskytnout pouze univerzitní pracoviště, ale také v nutnosti sehnat dostatečně velký sál pro plenární přednášky. Organizační stránku sjezdu zvládli pořadatelé naprosto bezchybně, což při vysokém počtu účastníků a množství stavebních oprav v olomouckých ulicích nebylo jednoduché. Přesto organizátoři poskytli účastníkům takový komfort, jakým byli „navigátoři“ z řad studentů, kteří pomáhali najít cestu skrze rozkopané ulice, či hlídání dětí. Velmi příjemné byly i přestávky, které bylo možné trávit v zahradách na olomouckých hradbách. Skvělou novinkou byl i program sjezdu v online formě (vedle tradiční tištěné), v níž bylo možné si velmi jednoduše sestavit osobní program (tento formát se tradičně používá např. během Pražské muzejní noci).

Dějínám vzdělávání a výuce dějepisu se věnoval jeden ze tří hlavních panelů „*Vytváření historického vědomí moderní společnosti. Výuka a společenská funkce dějepisu*“ (8 přihlášených příspěvků), dále pak volné bloky „*Dějiny vzdělanosti a vzdělávání v ČR: stav a perspektivy výzkumu*“ (13 přihlášených příspěvků); „*Když se podaří, co se dařit má... ‘Cíle a hranice výchovy v dobách socialistické diktatury’*“ (12 přihlášených příspěvků), „*Dějepis a národní identita*“ (9 přihlášených příspěvků) a „*Historické prameny ve výuce dějepisu*“ (10 přihlášených příspěvků). V sekci „*Dějiny vzdělanosti a vzdělávání v ČR: stav a perspektivy výzkumu*“ se navíc setkaly dva původně samostatně vyhlášené tematické bloky, když byla do tohoto panelu včleněna část věnovaná dějinám vzdělávání do 18. století. Množství příspěvků ukazuje nárůst počtu badatelů, kteří se věnují dějinám vzdělanosti a vzdělávání, což je po letech, kdy tento obor stagnoval, jistě pozitivní zjištění. Potěšující je také fakt, že byla otevřena problematika výchovy a vzdělávání v období komunismu a dochází ke komparaci výchovných systémů různých totalitních režimů.

Množství volných panelů přineslo i jeden negativní jev, a sice mnoho zajímavých příspěvků, které se však vzájemně překrývaly. Přemísťování se mezi jednotlivými sekcemi (nejenom těmi věnovanými dějinám vzdělanosti a vzdělávání) značně komplikovala v historické obci dobře známá nedisciplinovanost při dodržování časových limitů. Zde je však nutné připomenout fakt, že uspořádání velmi nabitého programu bylo navíc komplikováno tím, že někteří kolegové měli příspěvky ve více panelech, a tak bylo nutné jejich vystoupení koordinovat tak, aby se nekryla. Je otázkou, zda omezovat počet tzv. volných panelů (např. spojením tematicky příbuzných částí), či jejich množství nijak neovlivňovat.

Závěrem je nutné znovu vyzdvihnout výbornou organizační práci sjezdového výboru, který dokázal přijít s novým, moderním formátem tradičního setkání, který proti předchozím sjezdům přitáhl především mladou a střední generaci českých historiček a historiků. Organizátoři následujícího sjezdu nebudou v jednoduché pozici, neboť olomoučtí kolegové nasadili laťku kvality velmi vysoko.